

ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΝΙΚ. ΚΑΦΟΥΣΗ

Καθηγητή Παντείου Πανεπιστημίου Κοινωνικών και Πολιτικών επιστημών

Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΑΠΟ ΤΙΣ ΑΝΑΠΤΥΓΜΕΝΕΣ
ΠΡΟΣ ΤΙΣ ΥΠΟΑΝΑΠΤΥΚΤΕΣ ΧΩΡΕΣ,
Η ΤΕΧΝΙΚΗ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ

ΕΠΙΚΡΑΤΟΥΣΕΣ ΑΠΟΨΕΙΣ ΣΤΗ ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ
ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ Ε.Ο.Κ.

Αν και ουδεμία αμφιβολία υπάρχει περί του ότι η οικονομική ανάπτυξη των καθυστερημένων περιοχών δεν δύναται να πραγματοποιηθεί χωρίς την εξωτερική βοήθεια, όμως οι μορφές τις οποίες θα περιβληθεί αυτή, μόνο για λίγες θεωρίες αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας.

Υπάρχουν όμως ορισμένες θεωρίες για διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων, τις οποίες σε συντομία θα εξετάσουμε. Αυτές, καίτοι δεν ασχολούνται με το βασικότερο πρόβλημα της οικονομίας των υποανάπτυκτων, δηλαδή με το πρόβλημα της δομής αυτών, παρέχουν όμως αρκετά στοιχεία, τα οποία δύναται να βοηθήσουν στην έρευνά μας.

Ιδιαίτερα πρέπει να τονισθούν οι νομισματικές επιπτώσεις κινήσεως κεφαλαίων σε μια οικονομία που εισάγει αυτά, καθώς επίσης και η αναζήτηση των όρων οι οποίοι ρυθμίζουν τη συμπεριφορά των κεφαλαίων που εισάγονται. Σε ορισμένους οικονομολόγους του τέλους του 19ου αιώνα βρίσκουμε αναλύσεις καταστάσεων, οι οποίες αναφέρονται στο μέγεθος «κεφάλαιο» και οι οποίες αντανακλούν την πρόοδο που έχει σημειωθεί στις χώρες αυτές.

Σε σχέση με την εξωτερική οικονομική θέση των χωρών αυτών υφίστανται διάφορα κριτήρια¹, τα οποία όμως δύναται να συνοψιστούν σε τρεις κατηγορίες, ή μάλλον να καταταγούν σε τρία κύρια στάδια, από τα οποία πέρασαν οι χώρες προκειμένου να κατακτήσουν την ανωτέρω πρόοδο που αναφέραμε. Το πρώτο στάδιο περι-

λαμβάνει την προσπάθεια των χωρών και όλες τις προκαταρκτικές ενέργειες, οι οποίες αποσκοπούν στην εισαγωγή των κεφαλαίων. Το δεύτερο στάδιο περιλαμβάνει την πληρωμή τόκων και μερισμάτων προς τους δανειστές ή επιχορηγητές. Το τρίτο, τέλος, στάδιο μεταβάλλει τις περισσότερες χώρες που εισάγουν κεφάλαια σε ουσιαστικούς εξαγωγείς κεφαλαίων. Το τελευταίο αυτό στάδιο οφείλεται στο ότι οι συνεχείς και αλόγιστες εισαγωγές κεφαλαίων δημιουργούν τέτοιες δαπάνες λειτουργίας των, ώστε αυτές, όταν εξάγονται με τη μορφή προσόδων προς τους φορείς των κεφαλαίων, βρίσκονται σε δυσαρμονία με τον όγκο αυτών².

Στη συνέχεια θα εξετασθούν οι κυριότερες θεωρίες σχετικά με το θέμα των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων. Δεν πρέπει όμως να λησμονηθεί η σχέση η οποία συνδέει τη διεθνή επένδυση στις υποανάπτυκτες χώρες σε σχέση με την οικονομική αυτών άνοδο.

Η ΚΛΑΣΣΙΚΗ ΘΕΩΡΙΑ

Η κλασσική θεωρία για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων αποτελεί μέρος της γενικότερης για την οικονομία κλασσικής θεωρίας και βασίζεται στη μελέτη του συλλογικού κόστους.

Λαμβάνει ως αφετηρία το αξίωμα σύμφωνα με το οποίο οι παραγωγικοί συντελεστές δεν δύνανται να μετατοπισθούν πέρα από τα εθνικά όρια μιας οικονομίας. Η πρακτική όμως και τα γεγονότα δεν δικαιολόγησαν το σημείο αυτό, διότι αποδείχθηκε ασυμβίβαστο με τις πραγματοποιηθείσες διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων, κι έτσι οι ίδιοι οι κλασσικοί³ οδηγήθηκαν σε αναπροσαρμογή και αναθεώρηση των απόψεών των. Σύμφωνα προς τις νεώτερες αντιλήψεις των κλασσικών, οι κινήσεις των κεφαλαίων σε διεθνές επίπεδο, προκαλούνται από αίτια εξωοικονομικά και η άποψη αυτή αποτέλεσε τη βάση για να αναλυθούν τα αποτελέσματα των αιτίων στο ισοζύγιο πληρωμών⁴. Οι περισσότεροι οικονομολόγοι υπό την επίδραση των αντιλήψεων αυτών, περιορίστηκαν να εξετάζουν τις νομισματικές και μόνο επιπτώσεις, τις οποίες προκαλεί η διεθνής κίνηση κεφαλαίων, χωρίς να λαμβάνουν υπόψη τις αναλύσεις, οι οποίες καθορίζουν τις επιπτώσεις από τις κινήσεις αυτές για το σχηματισμό του πάγιου κεφαλαίου.

Οι απόψεις του Adam Smith, ιδρυτή της κλασσικής σχολής,

είναι περιοριστικές και δεν παραδέχονται την περίπτωση εκπατρισμού του κεφαλαίου, παρά μόνο σε ειδικές περιστάσεις. Το κεφάλαιο, σύμφωνα με την άποψη αυτή, πρέπει να παραμένει μέσα στην Επικράτεια και να λειτουργεί μέσα σ' αυτή⁵. Παράλληλα επιθυμεί τον κεφαλαιοκράτη άγρυπνο φρουρό του κεφαλαίου. Ο Adam Smith δεν μεταβάλλει τις απόψεις του από το γεγονός ότι Αγγλικά κεφάλαια έχουν επενδυθεί στη Βόρειο Αμερική⁶ και δεν θεωρεί τα κεφάλαια αυτά να μετέχουν στις διεθνείς κινήσεις.

Το θετικό πνεύμα και το σύστημα το οποίο χαρακτηρίζει τον Ricardo μετέθεσε όλο το βάρος του θέματος της διεθνούς κινήσεως κεφαλαίου στη θεωρία του συγκριτικού κόστους. Έτσι, κατέστησε τη θεωρία αυτή περισσότερο συνεκτική και περιεκτική, αλλά της αφαίρεσε τη μικρή ευκαμψία και της προσέδωσε χαρακτήρα «άκρως» στατικό. Επίσης, ο οικονομολόγος αυτός δεν αποδέχεται ως ορθόδοξη τη μεταφορά των παραγωγικών συντελεστών πέρα από τα Εθνικά όρια. Και κατά τις ίδιες πάντοτε απόψεις, οι μεταφορές κεφαλαίων, σε διεθνή κλίμακα, δεν προσδιορίζονται από τη διαφορά της οριακής αποδοτικότητας αυτών.

Ο John Stuart Mill είναι ο πρώτος από τους κλασσικούς οικονομολόγους, ο οποίος αποπειράθηκε να προσδώσει μορφή οικονομικής αναλύσεως στην έρευνα της διεθνούς κινήσεως κεφαλαίων⁷. Με όλα αυτά όμως δεν προχώρησε περισσότερο, διότι αυτό θα παρουσίαζε ότι αφίσταται από τα βασικά αξιώματα των κλασσικών σχετικά με τις διεθνείς κινήσεις των παραγωγικών συντελεστών.

Φαίνεται λοιπόν να περιορίζεται στην ανάλυση του μηχανισμού της μεταφοράς κεφαλαίων μόνο μεταξύ δύο χωρών. Θεωρεί δε τη διεθνή κίνηση κεφαλαίων σαν κάτι το δεδομένο και κατόπιν εξετάζει τον τρόπο με τον οποίο εξελίσσεται το ισοζύγιο πληρωμών των δύο αυτών χωρών και πώς εξασφαλίζεται η μεταφορά του πάγιου κεφαλαίου.

Η ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΑΠΟΨΗ ΤΗΣ ΚΛΑΣΣΙΚΗΣ ΘΕΩΡΙΑΣ

Εκείνο το οποίο, κατά βάση, χαρακτηρίζει τη σύγχρονη όψη της κλασσικής θεωρίας της κινήσεως των κεφαλαίων είναι ότι αυτή, με τη σημερινή της μορφή, δεν λαμβάνει υπόψη το αξίωμα της διε-

θνούς ακινησίας των κεφαλαίων και δεν δέχεται ότι αυτό αποτελεί το ουσιώδες υπόβαθρο για τη διατύπωση του συγκριτικού κόστους. Με τη σύγχρονη απόδοση των παραπάνω αναφερομένων απόψεων, οι διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων αποτελούν συνάρτηση ειδικών οικονομικών αιτίων και όχι συνάρτηση εξωοικονομικών τοιούτων. Σύμφωνα με τη σύγχρονη αυτή απόδοση, η χρηματοδότηση, επί διεθνούς επιπέδου, των επενδύσεων αποτελεί φαινόμενο επαχθούς μορφής και προελεύσεως ιδιωτικών κινήτρων⁸, προκύπτει δε από μια μικροοικονομική σύγκριση μεταξύ των επιτοκίων⁹ και της οριακής αποδοτικότητας του κεφαλαίου σε περισσότερες από μία χώρες. Αν υποθέσουμε ότι R_α και R_χ εκφράζουν την οριακή αποδοτικότητα σε δύο χώρες και ότι K_α και K_χ εκφράζουν τα αντίστοιχα επιτόκια, για να πραγματοποιηθεί μια επένδυση διεθνούς μορφής μεταξύ των χωρών αυτών, πρέπει αυτή να ικανοποιεί μία των παρακάτω σχέσεων:

$$(\alpha) R_\alpha < K_\chi \quad (\beta) R_\alpha < R_\chi \quad (\gamma) K_\chi > K_\alpha$$

Η θεωρία αυτή ακολουθεί μια οριακή ανάλυση με σκοπό τον προσδιορισμό της παραγωγικότητας του κεφαλαίου, εφόσον αυτή αποτελεί συνάρτηση της «σπάνισης» αυτού. Με τη σκέψη αυτή τα κεφάλαια θα παρουσιάσουν τη ροπή να επενδυθούν σε περιοχές στις οποίες σπανίζουν.

ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΟΠΑΡΑΔΟΤΗ ΘΕΩΡΙΑ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Η νεώτερη θέση για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων των κλασικών οικονομολόγων, που διατυπώθηκε παραπάνω, δεν αποσαφηνίζει τα γεγονότα, παρουσιάζει ορισμένα «κενά» και επισύρει ορισμένες επικρίσεις.

Η θεωρία αυτή δέχεται ότι τα κεφάλαια μετατοπίζονται μόνο σε απόλυτα ομοιογενές οικονομικό περιβάλλον. Αυτό όμως δεν είναι ορθό, διότι η δομή της οικονομίας των καθυστερημένων χωρών δεν είναι η αυτή με τη δομή της οικονομίας των αναπτυγμένων χωρών.

Κατά συνέπεια πρόκειται εδώ για δύο μη ομογενείς χώρες, στις οποίες παρατηρούνται μεταφορές κεφαλαίων. Πώς λοιπόν θα είναι ορθή η άποψη αυτή, εφόσον συμβαίνουν σε περιβάλλον μη ομοιογενές, τέτοιες διακινήσεις κεφαλαίων; Και έτσι λοιπόν η άποψη αυτή καταρρίπτεται. Ακόμη, οι καθυστερημένες χώρες στερούνται

τέτοιων θεσμών, ώστε να επιτρέψουν στα ξένα και στα εθνικά κεφάλαια να κατευθυνθούν σε δραστηριότητες οι οποίες θα ήταν δυνατό να πραγματοποιήσουν μια υψηλή οριακή αποδοτικότητα του κεφαλαίου.

Επίσης, οι καθυστερημένες «οικονομικά» χώρες στερούνται, όπως αναφέραμε, μιας άρτιας οργανωμένης χρηματαγοράς, εφόσον δε λείπει ο μηχανισμός αυτής, είναι δυσχερής η διοχέτευση των κεφαλαίων προς τις «καλώς» οργανωμένες επιχειρήσεις.

Αλλά και στο σύνολό της, η θεωρία κρίνεται ελλιπής, εφόσον λαμβάνει ως συντελεστή αποδοτικότητας του κεφαλαίου μόνο τη σπανιότητα αυτού και αγνοεί άλλους παράγοντες, όπως είναι οι συνθήκες παραγωγής, η τεχνολογική στάθμη κ.ά. Το γεγονός της διαφοράς των διαφόρων κεφαλαιουχικών εξοπλισμών και των έργων υποδομής, που υπάρχουν στις αναπτυγμένες και καθυστερημένες χώρες, αιτιολογεί το αστήρικτο της απόψεως αυτής. Αλλά και η άποψη ότι τυχόν αφθονία κεφαλαίων έχει ως συνέπεια τη μείωση της παραγωγικότητας αυτών, δεν είναι ορθή. Δεν πρέπει όμως να παραβλέψουμε ότι στις οικονομικά αναπτυγμένες χώρες, στις οποίες υπάρχει αφθονία κεφαλαίων, υπάρχει παράλληλα και μια άμιλλα μεταξύ «συσσωρεύσεως κεφαλαίων και καινοτομιών»¹⁰. Εφόσον οι «συνεχώς» δημιουργούμενες καινοτομίες υπεισέρχονται στο στάδιο της παραγωγικής διαδικασίας, αυτόματα η ζήτηση κεφαλαίων διατηρείται σε επίπεδα τα οποία επιτρέπουν την πραγματοποίηση υψηλής οριακής αποδοτικότητας¹¹ αυτών.

Σύμφωνα με τη νεοκλασική θεωρία, οι διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων προκαλούνται από τη διαφορά της αποδοτικότητας των κεφαλαίων μεταξύ δύο χωρών. Δεν απουσιάζουν όμως και αντίθετες διαπιστώσεις. Τέλος, υποστηρίζεται από την ίδια θεωρία η άποψη ότι η διεθνής κίνηση κεφαλαίων αποτελεί ανεξάρτητη μεταβλητή, προς την οποία πρέπει να προσαρμόζονται τόσο τα ισοζύγια εξωτερικών πληρωμών, όσο και η δομή των οικονομιών.

Είναι όμως δυνατή και αντίστροφη θεώρηση του θέματος, δεδομένου ότι σε μερικές περιπτώσεις, οι διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων αποτελούν εξαρτημένη μεταβλητή και έτσι θα πρέπει να προσαρμόζονται προς μια προγενέστερη εξέλιξη της δομής του ισοζυγίου πληρωμών των οικονομιών αυτών.

Στις υποανάπτυκτες οικονομίες φαίνεται να ισχύει η δεύτερη

αυτή άποψη, διότι η εξωτερική εξέλιξη σ' αυτές τείνει να προκαλέσει μια διατάραξη της ισορροπίας στο ισοζύγιο πληρωμών, την οποία καλούνται τα ξένα κεφάλαια να καλύψουν. Όμως, κανένα γεγονός δεν επιτρέπει να διαβεβαιώσουμε ότι οι αναπτυγμένες οικονομικά χώρες θα προσφέρουν αμέσως τα αναγκαία κεφάλαια για την κάλυψη του ελλείμματος. Η πείρα διδάσκει τα αντίθετα: στις περιπτώσεις αυτές, ενδείκνυται να λάβει νέες μορφές οργανώσεως η διεθνής επένδυση, προσαρμοζόμενη προς τις συνθήκες της οικονομίας και της αγοράς¹².

Η ΝΕΩΤΕΡΗ ΜΕΤΑ ΤΟΝ KEYNES ΘΕΩΡΙΑ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΔΙΕΘΝΩΝ ΚΙΝΗΣΕΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ

Ο Keynes δεν διατύπωσε δική του θεωρία για τις διεθνείς κινήσεις των κεφαλαίων, αν και τον απασχόλησε το θέμα αυτό. Το έργο του όμως περιέχει όλα εκείνα τα στοιχεία τα οποία δύνανται, κατάλληλα συνδυαζόμενα, να αποτελέσουν το υπόβαθρο για μια νέα θεωρία για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων.

Η λεγόμενη εξωτερική επένδυση, όπως την παρουσιάζουν οι μετακεϋνσιανές θεωρίες, αποτελεί στοιχείο κατά το οποίο διαμορφούται η «ενεργός ζήτηση», η οποία και προσδιορίζει το επίπεδο απασχολήσεως. Σύμφωνα με την άποψη αυτή, μια οικονομικά αναπτυγμένη χώρα, η οποία έχει ισχυρό βιομηχανικό δυναμικό και η οποία πάσχει από υποαπασχόληση, δύναται μεταξύ των διαφόρων μέτρων, τα οποία θα λάβει, να προσφύγει και σε εξαγωγές κεφαλαίων. Με τον τρόπο αυτό θα μειωθεί η προσφορά και θα αρχίσει να αυξάνεται η ζήτηση, η οποία θα δημιουργήσει υψηλότερο επίπεδο απασχολήσεως. Σε περίοδο λοιπόν υποαπασχολήσεως η εξαγωγή κεφαλαίων προς τις χώρες εκείνες, οι οποίες θα χρησιμοποιήσουν αυτά για την αγορά αγαθών και υπηρεσιών από τις χώρες από τις οποίες εισάγουν τα «εν λόγω» κεφάλαια, θα έχει ευνοϊκό αποτέλεσμα στον τομέα της απασχολήσεως.

Αν όμως οι εξαγωγές κεφαλαίων εγένοντο σε βιομηχανικές χώρες, θα υπήρχε σοβαρός κίνδυνος δημιουργίας υφέσεως σ' αυτές. Αυτό θα μπορούσε να μη συμβεί, αν οι χώρες που εξάγουν κεφάλαια συνασπίζονταν και από κοινού προέβαιναν σε μαζικές χρηματοδοτήσεις σε υπανάπτυκτες χώρες. Η μέχρι τώρα πείρα όμως έχει αποδεί-

ξει ότι αν οι ξένες επενδύσεις αφεθούν στην ιδιωτική πρωτοβουλία, παρουσιάζουν μια αστάθεια.

Οι διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων, έχει παρατηρηθεί, ότι πολλαπλασιάσθηκαν σε περίπτωση ανόδου της συγκυρίας και μειώθηκαν σε περίοδο υφέσεως αυτής. Αυτό μπορεί να αποδειχθεί από το γεγονός της μεγάλης κρίσεως του 1929, κατά τη διάρκεια της οποίας παρατηρήθηκε απότομη και επιζήμια πτώση των επενδύσεων. Ας σημειωθεί όμως ότι η αστάθεια αυτή, η οποία χαρακτηρίζει τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων, υπήρχε και πριν από τον πρώτο παγκόσμιο πόλεμο.

Ο παλίνδρομος χαρακτήρας των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων δικαιολογεί την ανάθεση της κατανομής των διεθνών χρηματοδοτήσεων σε διεθνείς οργανισμούς, τουλάχιστο για τις μακροπρόθεσμες από αυτές. Με αυτόν τον τρόπο θα καθίστατο δυνατή τόσο η εξασφάλιση της σταθερότητας της οικονομίας των βιομηχανικών χωρών, όσο και η παράλληλη άνοδος των καθυστερημένων από αυτές.

Οι αντιλήψεις του Keynes είναι γενικά γνωστές και έχουν ασκήσει μια σημαντική επίδραση¹³ στους διαφόρους εμπειρογνώμονες για τις διεθνείς χρηματοδοτήσεις. Το γεγονός αυτό μαρτυρεί ότι οι αναλύσεις των εκθέσεων, τις οποίες συντάσσουν οι εμπειρογνώμονες αυτοί, περιέχονται στο πνεύμα των κεϋνσιανών απόψεων.

Ένα άλλο σημαντικό πρόβλημα, το οποίο αντιμετωπίζει η νέα θεωρία των διεθνών κινήσεων κεφαλαίων, είναι το πρόβλημα των εξοφλήσεων και της επανεισόδου των εξαχθέντων κεφαλαίων στις χώρες από τις οποίες εξήχθησαν.

Διότι, εφόσον οι χρηματοδοτήσεις εξωτερικών επενδύσεων δίδουν κίνηση μέσα στις βιομηχανικές χώρες για δημιουργία αυξημένης ενεργού ζητήσεως, η επιστροφή των κεφαλαίων αυτών θα προξενήσει τα αντίστροφα αποτελέσματα. Για το λόγο αυτό διατυπώθηκε η άποψη όπως οι χρηματοδοτήσεις αυτές έχουν τη μορφή της βοήθειας με δωρεά. Έτσι, διαφαίνεται ότι με αυτές τις ιδέες, η νεωτέρα θεωρία για τις διεθνείς κινήσεις κεφαλαίων δημιουργεί άριστες προοπτικές, οι οποίες αφορούν τη διεθνή χρηματοδότηση η οποία αποσκοπεί στην οικονομική άνοδο των καθυστερημένων οικονομιών.

Από νομισματικής απόψεως κρινόμενο το θέμα, παρουσιάζει ως λύση την ύπαρξη μέσα στις αναπτυγμένες οικονομικά χώρες μιας

συνεχούς αντιπληθωριστικής ροπής, η οποία θα απαιτούσε ως αναγκαίο αντιστάθμισμα τη χρηματοδότηση ξένων χωρών.

Η τεχνική με την οποία γίνεται σήμερα η διακίνηση των κεφαλαίων προσλαμβάνει τη μορφή της μεταφοράς αγαθών και υπηρεσιών και χρηματικού κεφαλαίου. Οι πραγματοποιούμενες συναλλαγές δεν είναι αμέτοχες αποτελεσμάτων και μεταβολών, οι οποίες επέρχονται στις τιμές και στη διαμόρφωση του παραγωγικού κόστους και στις δύο χώρες στις οποίες δημιουργείται το κύκλωμα αυτό. Το πρόβλημα όμως της διακίνησης κεφαλαίων στις καθυστερημένες οικονομίες προσλαμβάνει διαστάσεις, όταν πρόκειται να τακτοποιηθεί η εξόφληση, παράλληλα με τον υπολογισμό της αποδοτικότητας αυτών. Συνεπώς, το πρόβλημα στο σημείο αυτό πρέπει να τύχει εμπεριστατωμένης προσοχής, κατά τη στιγμή που πραγματοποιείται η εισροή των ξένων κεφαλαίων.

Οι παραπάνω απόψεις, σύμφωνα με τις οποίες η εισροή κεφαλαίων ενδέχεται να προκαλέσει μεταβολές στις τιμές και τη δομή της οικονομίας, είναι σοβαρότερες την περίοδο της εκροής των κεφαλαίων αυτών.

Η ΔΙΑΚΙΝΗΣΗ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ ΜΕΤΑΞΥ ΕΛΛΑΔΟΣ ΚΑΙ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΑΣ

Ο κυριότερος στόχος της συνθήκης για την ίδρυση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας, είναι η ελευθερία κινήσεως κεφαλαίων μεταξύ των κρατών μελών και κατά συνέπεια η ευρύτερη και ταχύτερη ελευθέρωση των κινήσεων αυτών¹⁴.

Ειδικότερα στη χώρα μας, με τα Π.Δ. 170 της 19ης Μαΐου 1986 και 207 της 19ης Ιουνίου 1987, ρυθμίζονται οι κινήσεις κεφαλαίων μεταξύ της Ελλάδος και των άλλων κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, σύμφωνα με τις διατάξεις της πρώτης οδηγίας του συμβουλίου της Ε.Ο.Κ. της 11ης Μαΐου 1960 και της δεύτερης οδηγίας της 18ης Δεκεμβρίου 1962¹⁵.

Η Ελληνική νομοθεσία με τα ανωτέρω διατάγματα προσαρμόζεται με τις διατάξεις των οδηγιών της Ε.Ο.Κ.

Θα αναφέρουμε τις κυριότερες ρυθμίσεις που έγιναν με το Π.Δ. 207/1987, το οποίο αποβλέπει και να εναρμονίσει την ελληνική νομοθεσία με αυτή της Κοινότητας αλλά και να επιφέρει διορθώσεις και συμπληρώσεις στο προηγούμενο Π.Δ. 170/1986:

Σκοπός του Προεδρικού Διατάγματος 207/1987, είναι η προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις της πρώτης και δεύτερης οδηγίας του Συμβουλίου της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Κοινότητας. Η κίνηση κεφαλαίων μεταξύ Ελλάδος και των άλλων κρατών-μελών των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων¹⁶ διέπεται από το παρόν διάταγμα με την επιφύλαξη των διατάξεων των άρθρων 49 μέχρι και 53 της «Πράξεως περί των όρων προσχωρήσεως της Ελληνικής Δημοκρατίας και των προσαρμογών των συνθηκών», που είναι προσαρτημένη στην επικυρωμένη συνθήκη με το άρθρο 1 του Ν. 945/1979 «περί κυρώσεως της συνθήκης προσχωρήσεως της Ελλάδος εις την Ευρωπαϊκήν Οικονομικήν Κοινότητα Ατομικής Ενέργειας» ως και της συμφωνίας «περί προσχωρήσεως της Ελλάδος εις την Ευρωπαϊκήν Κοινότητα Άνθρακος και Χάλυβος» (ΦΕΚ 170, τεύχος Α 27.7.79)¹⁷.

Η Τράπεζα της Ελλάδος¹⁸ και οι Τράπεζες που λειτουργούν στην Ελλάδα και είναι εξουσιοδοτημένες για τη διενέργεια πράξεων συναλλάγματος χορηγούν κάθε έγκριση συναλλάγματος (με την επιφύλαξη όμως των άρθρων 6 και 8) που απαιτείται για τη σύναψη ή την εκτέλεση των συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων των κρατών-μελών, οι οποίες συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων που εμφανίζονται στον πίνακα 1 του άρθρου 10 του παρόντος¹⁹. Οι μεταφορές των κεφαλαίων πραγματοποιούνται με βάση τις συναλλαγματικές ισοτιμίες που ισχύουν για πληρωμές σχετικές με τις τρέχουσες συναλλαγές.

Η Τράπεζα της Ελλάδος χορηγεί κάθε έγκριση συναλλάγματος που απαιτείται για τη σύναψη ή την εκτέλεση συναλλαγών και για τις μεταφορές συναλλάγματος μεταξύ κατοίκων κρατών-μελών, οι οποίες συνδέονται με τις κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στον πίνακα του άρθρου 10 του παρόντος Π.Δ.

Αν η ελεύθερη κίνηση αυτών των κεφαλαίων παρεμποδίζει την πραγματοποίηση των στόχων της οικονομικής πολιτικής, τότε είναι δυνατό να επαναφερθούν στις εν λόγω κινήσεις κεφαλαίων συναλλάγματος περιορισμοί κατόπιν αποφάσεων του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας.

Ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας εγκρίνει τις διενεργούμενες άμεσες επενδύσεις, σύμφωνα με το παρόν διάταγμα, καθώς και τη μεταφορά του προϊόντος ρευστοποίησης αυτών και εκείνων που έχουν ήδη πραγματοποιηθεί.

Το Υπουργείο Εθνικής Οικονομίας θα γνωστοποιεί στην Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων κάθε τροποποίηση που επιφέρεται στις διατάξεις που διέπουν τις κινήσεις κεφαλαίων που απαριθμούνται στον πίνακα 3 του άρθρου 10.

Μέχρι την 22α Νοεμβρίου 1988 ή άλλη ημερομηνία που θα ορίσει η Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας εγκρίνει κατά την κρίση του τη σύναψη ή εκτέλεση συναλλαγών ανεξάρτητα από το χρόνο που γεννήθηκαν οι σχετικές αξιώσεις καθώς και τις μεταφορές συναλλάγματος που συνδέονται με τις ακόλουθες κινήσεις κεφαλαίων:

α) Άμεσες επενδύσεις που πραγματοποιούνται στα κράτη-μέλη από κατοίκους της Ελλάδος.

β) Επενδύσεις σε ακίνητα που πραγματοποιούνται στα άλλα κράτη-μέλη από κατοίκους της Ελλάδος με εξαίρεση τις επενδύσεις εκείνων που μεταναστεύουν στα πλαίσια της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, μισθωτών και μη, και συνδέονται με μόνιμη διαμονή ή εγκατάστασή τους.

γ) Μεταφορές στην αλλοδαπή περιουσιακών στοιχείων που ανήκουν σε κατοίκους της Ελλάδος που μεταναστεύουν, εκτός αυτών που είναι απαραίτητες στα πλαίσια της ελεύθερης κυκλοφορίας των εργαζομένων, μισθωτών και μη, για τη μόνιμη διαμονή ή εγκατάστασή τους.

Με αποφάσεις του ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας δύναται να εξουσιοδοτεί το Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος για τη χορήγηση των εγκρίσεων της παραγράφου αυτής.

Κατά τη διάρκεια της παραπάνω μεταβατικής περιόδου, ο Υπουργός Εθνικής Οικονομίας, κατά την κρίση του, απαγορεύει ή υποβάλλει σε προηγούμενη έγκριση την απόκτηση από κατοίκους της Ελλάδος ξένων τίτλων ή ελληνικών τίτλων που εκδίδονται σε ξένη κεφαλαιαγορά. Μετά τη λήξη της μεταβατικής περιόδου στις κινήσεις κεφαλαίων που αναφέρονται στις προηγούμενες παραγράφους, θα εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος διατάγματος.

Με αποφάσεις του Υπουργού Εθνικής Οικονομίας θεσπίζονται οι διαδικασίες για τη χορήγηση των εγκρίσεων που προβλέπονται στο παρόν άρθρο καθώς και την εποπτεία των σχετικών κινήσεων κεφαλαίων. Για τους σκοπούς του παραπάνω διατάγματος νοούνται:

1. Κάτοικοι Ελλάδος:

α) Κάθε φυσικό πρόσωπο που κατοικεί στην Ελλάδα κατά την έννοια του άρθρου 51 του Αστικού Κώδικα.

β) Κάθε φυσικό πρόσωπο — με εξαίρεση το αλλοδαπό προσωπικό πρεσβειών, διεθνών οργανισμών και ξένων αποστολών — το οποίο κατά το χρόνο της πραγματοποίησης της συγκεκριμένης κίνησης κεφαλαίων έχει συμπληρώσει τριετή συνεχή διαμονή στην Ελλάδα. Απουσία στο εξωτερικό για 45 συνεχείς ή 90 συνολικά ημέρες ετησίως δεν διακόπτει τη συνέχεια της διαμονής.

γ) Κάθε ημεδαπό νομικό πρόσωπο σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις, καθώς και κάθε νομικό πρόσωπο, που είναι εγκαταστημένο ή λειτουργεί στην Ελλάδα, ανεξαρτήτως του δικαίου ενσωμάτωσής του ή του τύπου της έδρας του.

2. Άμεσες επενδύσεις.

Οι πάσης φύσεως επενδύσεις στις οποίες προβαίνουν τα φυσικά πρόσωπα, οι εμπορικές, βιομηχανικές ή χρηματοδοτικές επιχειρήσεις και οι οποίες χρησιμεύουν για τη δημιουργία ή τη διατήρηση διαρκών και αμέσων σχέσεων μεταξύ του παρέχοντος τα κεφάλαια και του επιχειρηματία ή της επιχειρήσεως, για την οποία προορίζονται τα κεφάλαια αυτά με σκοπό την άσκηση οικονομικής δραστηριότητας.

Οι επιχειρήσεις που αναφέρονται στην § 2 του άρθρου 10 του παρόντος περιλαμβάνουν τις νομικά ανεξάρτητες επιχειρήσεις. Όσον αφορά τις επιχειρήσεις οι οποίες έχουν το καθεστώς μετοχικών εταιριών, συμμετοχή με χαρακτήρα αμέσου επενδύσεως υπάρχει όταν η δέσμη των μετοχών που ευρίσκεται υπό την κατοχή ενός φυσικού προσώπου, μιας άλλης επιχειρήσεως ή οποιουδήποτε άλλου κατόχου, παρέχει στους εν λόγω μετόχους, είτε δυνάμει των διατάξεων της εθνικής νομοθεσίας περί των μετοχικών εταιριών είτε για άλλους λόγους, τη δυνατότητα πραγματικής συμμετοχής στη διαχείριση της εταιρίας αυτής ή στον έλεγχό της.

Ως μακροπρόθεσμα δάνεια με το χαρακτήρα συμμετοχής τα οποία αναφέρονται στην παράγραφο 2 υπό στοιχ. 1.Α.3 του άρθρου 10, πρέπει να νοούνται τα δάνεια διάρκειας μεγαλύτερας των πέντε ετών, που προορίζονται για τη δημιουργία ή τη διατήρηση οικονομικών δεσμών διάρκειας, ιδίως τα δάνεια τα χορηγούμενα από μια εταιρία προς τις θυγατρικές της εταιρίες ή προς εταιρίες στις οποίες

συμμετέχει, καθώς και τα δάνεια τα συνδεόμενα με συμμετοχή στα κέρδη. Στην κατηγορία αυτή ανήκουν επίσης τα δάνεια, τα οποία χορηγούνται από χρηματοδοτικούς οργανισμούς με σκοπό τη δημιουργία ή τη διατήρηση οικονομικών δεσμών διαρκείας.

3. Προϊόν της ρευστοποιήσεως (επενδύσεων, τίτλων κτλ.).

Το προϊόν πωλήσεων, το ποσό των εξοφλήσεων, το προϊόν των αναγκαστικών εκτελέσεων κτλ.

4. Κάτοικοι ή μη κάτοικοι.

Με την επιφύλαξη των διατάξεων του παρόντος άρθρου, τα φυσικά και νομικά πρόσωπα, σύμφωνα με τους ορισμούς που θέτει η περί συναλλάγματος νομοθεσία η οποία ισχύει σε κάθε κράτος-μέλος των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων.

5. Εισαγωγή σε χρηματιστήριο.

Η εισδοχή των τίτλων, σύμφωνα με καθορισμένη διαδικασία στις χρηματιστηριακές συναλλαγές που ρυθμίζονται επίσημα ή ανεπίσημα, καθώς και η αποδοχή τους στις δημόσιες πωλήσεις.

Τίτλοι διαπραγματεύσιμοι σε χρηματιστήριο (τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο επισήμου χρηματιστηριακής εγγραφής και τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο ανεπισήμου χρηματιστηριακής εγγραφής). Οι τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο ρυθμιζομένων συναλλαγών και των οποίων οι τιμές δημοσιεύονται συστηματικά είτε από επίσημα χρηματιστηριακά όργανα (τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο επισήμου χρηματιστηριακής εγγραφής), είτε από άλλα όργανα συνδεδεμένα με το χρηματιστήριο, όπως παραδείγματος χάριν οι τραπεζικές επιτροπές (τίτλοι που αποτελούν αντικείμενο ανεπισήμου χρηματιστηριακής εγγραφής).

6. Διάθεση τίτλων.

Η άμεση πώληση τίτλων από τον εκδότη ή η πώληση αυτών από τον όμιλο τον οποίο ο εκδότης επεφόρτισε προς τούτο.

7. Πράξεις επί τίτλων.

Όλες οι διαπραγματεύσεις τίτλων, συμπεριλαμβανομένης της αρχικής πωλήσεως πιστοποιητικών επενδύσεως από αμοιβαία κεφάλαια.

8. Εθνικοί ή ξένοι τίτλοι.

Οι τίτλοι αναλόγως του τόπου της έδρας του εκδότη.

9. Μετοχές.

Περιλαμβάνονται τα δικαιώματα νεοεκδοθεισών μετοχών.

10. Ομολογίες (στην κατηγορία IV της ονοματολογίας).

Οι ομολογίες που εκδίδονται τόσο από ιδιωτικούς όσο και από δημόσιους οργανισμούς.

11. Επενδύσεις σε ακίνητα.

Οι αγορές οικοδομημένων και μη οικοδομημένων ακινήτων, καθώς και η κατασκευή κτιρίων από ιδιώτες για κερδοσκοπικούς ή προσωπικούς σκοπούς. Η κατηγορία αυτή δεν περιλαμβάνει όμως τα δικαιώματα επικαρπίας, τις πραγματικές δουλειές και το δικαίωμα επιφανείας.

12. Φυσικά ή νομικά πρόσωπα.

Τα καθοριζόμενα από τις εθνικές νομοθεσίες.

13. Χρηματοδοτικοί οργανισμοί.

Οι τράπεζες, τα ταμειυτήρια και οι οργανισμοί, οι εξειδικευμένοι στη χορήγηση και μακροπρόθεσμων πιστώσεων, και οι ασφαλιστικές εταιρίες, τα ταμειυτήρια, τα κτηματικά ταμεία, οι εταιρίες επενδύσεως και οι άλλοι οργανισμοί παρομοίας φύσεως.

14. Πιστωτικοί οργανισμοί.

Οι τράπεζες, τα ταμειυτήρια και οι οργανισμοί, οι εξειδικευμένοι στη χορήγηση βραχυμεσο- και μακροπρόθεσμων πιστώσεων.

Η ΜΕΓΑΛΗ ΕΥΡΩΠΗ ΤΟΥ 1997. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ, ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΝΩΣΗ

Η Ευρωπαϊκή Κοινότητα αποτελεί πλέον τη μεγαλύτερη εμπορική δύναμη στον κόσμο²⁰, μια δύναμη με 340 εκατομμύρια κατοίκων που στηρίζεται στα ανθρώπινα δικαιώματα, στη Δημοκρατία, στο Δίκαιο, στην ελεύθερη οικονομία. Η ενωμένη Ευρώπη είναι πλέον γεγονός. Ο Λέον Μπρίταν, αντιπρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, γράφει στην ειδική έκδοση του *Economist*, μεταξύ άλλων, ότι θα πρέπει να γίνουν προσπάθειες για την είσοδο νέων χωρών, οι οποίες οικονομικά, πολιτικά και γεωγραφικά θα είναι κατάλληλες για ένταξη ή ακόμη και να δημιουργηθούν ενδιάμεσα στάδια για τις χώρες οι οποίες δεν πληρούν ακόμη τις προϋποθέσεις για ένταξη.

Η υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος, αναφέρει ο Ζακ Ντελόρ, αποτελεί την καλύτερη λύση σχετικά με το κόστος και την οικονομική αποτελεσματικότητα. Η ισχύς του ECU²¹ θα επιφέρει την κατάργηση των διακυμάνσεων στις συναλλαγματικές ισοτιμίες.

Η κυριότερη όμως συμφωνία που θα παραμείνει ιστορική είναι η συμφωνία των 12 κρατών-μελών στο Μάαστριχτ. Οι αποφάσεις που ελήφθησαν αποτελούν πλέον το μεγάλο βήμα για την οικονομική, νομισματική και πολιτική ένωση.

Η δημιουργία της οικονομικής και νομισματικής ένωσης προβλέπεται να πραγματοποιηθεί την 1·1·1997 ή το αργότερο την 1·1·1999, ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους-μέλους.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι εξελίξεις που θα σημειωθούν στο νομισματικό τομέα. Η υιοθέτηση ενιαίου νομίσματος, του ECU, θα αποτελεί πλέον την καλύτερη λύση που θα τελεί υπό τη διαχείριση μιας Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, που μαζί με τις Εθνικές Τράπεζες θα αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα Κεντρικών Τραπεζών.

Στο στάδιο της προετοιμασίας²² της νομισματικής ένωσης δημιουργείται την 1·1·1994 το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο (Ε.Ν.Ι.), στο οποίο θα συμμετέχουν όλες οι κεντρικές Τράπεζες των χωρών μελών της Κοινότητας. Ο κύριος σκοπός του Ε.Ν.Ι. είναι να δημιουργήσει τις κατάλληλες προϋποθέσεις για άσκηση ενιαίας νομισματικής πολιτικής και καθιέρωση κοινού νομίσματος.

ΥΠΟΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Βλ. και Myrdal G., *Théorie économique et pays sous développés*.
2. Σχετικά βλ. και Liebenstein A., *Economic Backwardness and Economic Growth*.
3. Mill J.S., βλ. σχετικά.
4. William H.J., *The Theory of International Trade Reconsidered Reading in Inter. Trade*, σ. 255.
5. Inversen G., *Aspects of International Capital Movements*, σ. 94.
6. Θεωρεί τη Β. Αμερική φυσική προέκταση της Αγγλίας.
7. Το κεφάλαιο, γράφει, καθίσταται και περισσότερο κοσμοπολίτικο και υπάρχουν σήμερα περισσότερες από άλλοτε ομοιότητες στους θεσμούς των λαών, εις τρόπον ώστε και τα κεφάλαια και τα πρόσωπα να μετατοπίζονται ευκολότερα.
8. Institut de Science Économique Appliquée, *L'investissement international: La monographie*, σ. 30-31.
9. Βέβαια θα μπορούσε κανείς να υποστηρίξει ότι μόνο το γεγονός της παροχής υψηλών επιτοκίων δεν κρίνεται επαρκές για την προσέλκυση ξένων κεφαλαίων, αλλά ότι απαραίτητο στοιχείο, ενσωματούμενο ίσως στο ύψος του επιτοκίου, είναι και ο παράγοντας της παρεχομένης ασφαλείας προς τα κεφάλαια.

10. Οι καινοτομίες υποκινούν μια μεγαλύτερη επενδυτική προσπάθεια.

11. Ανάλυση των απόψεων αυτών βλ. Adler H.J., *The Place of International Investment in the United States Economic Outlook*.

12. Αυτό εξηγείται από το γεγονός ότι οι βιομηχανικές χώρες προς τις οποίες θα κατευθύνοντο οι παροχές, δεν θα αγόραζαν βιομηχανικά αγαθά (εφόσον θα είχαν αυτά), και έτσι θα δημιουργείτο στις πιστώτριες χώρες κλίμα το οποίο ευνοεί την άνοδο της απασχολήσεως.

13. Αυτό το επιβεβαιώνουν όλες οι εκθέσεις εμπειρογνομόνων του Ο.Η.Ε., οι οποίες αναλύουν τα προβλήματα της διεθνούς κινήσεως κεφαλαίων για τη χρηματοδότηση των επενδύσεων των καθυστερημένων οικονομιών.

14. Ο οικονομολόγος Ν. Δαρζής, ειδικός σε νομισματικά θέματα, αναφέρει σε άρθρο του στην εφημερίδα «Καθημερινή»: «...έχουν διαμορφωθεί δύο απόψεις σχετικά με την κατάργηση των περιορισμών της κίνησης κεφαλαίων. Σύμφωνα με την πρώτη άποψη, υποστηρίζεται ότι έχουν ωριμάσει οι συνθήκες για την κατάργηση αμέσως όλων των περιορισμών της κίνησης κεφαλαίων που εξακολουθούν να ισχύουν. Το αποτέλεσμα από την κατάργηση αυτή θα είναι η εισροή ξένων κεφαλαίων στην Ελλάδα που θα συμβάλλουν στην αναζωπύρωση της επενδυτικής δραστηριότητας στη χώρα μας. Υπάρχει όμως και άλλη άποψη, η οποία υποστήριζε ότι η κατάργηση θα πρέπει να είναι σταδιακή και προγραμματισμένη. Οι υποστηρικτές αυτής της άποψης εκτιμούν ότι μια πρόωρη κατάργηση όλων των περιορισμών κίνησης κεφαλαίων, κάτω από τις σημερινές μακροοικονομικές συνθήκες θα εξανάγκαζε την κυβέρνηση να διατηρήσει τα επιτόκια σε ύψος υψηλότερο από εκείνο που είναι αναγκαίο για τη σταθεροποίηση της οικονομίας και την αποκλιμάκωση του πληθωρισμού με αρνητική επίπτωση στην οικονομική δραστηριότητα...».

15. Η πρώτη και δεύτερη οδηγία δημοσιεύθηκαν στην ελληνική γλώσσα στην επίσημη εφημερίδα των ευρωπαϊκών κοινοτήτων (ειδική έκδοση της 15ης Δεκεμβρίου 1980, κατηγορία 10, τόμος 001, σ. 4 και 16 αντίστοιχα).

16. Εισαγωγή κεφαλαίων από Χώρες ΕΟΚ με βάση το Π.Δ. 207/87

ΧΩΡΕΣ	Ποσά σε εκατ. \$											
	1986		1987		1988		1989		1990		1991*	
	Αριθ.	Ποσόν	Αριθ.	Ποσόν	Αριθ.	Ποσόν	Αριθ.	Ποσόν	Αριθ.	Ποσόν	Αριθ.	Ποσόν
	επεν.		επεν.		επεν.		επεν.		επεν.		επεν.	
Αγγλία	7	6,9	16	39,6	19	11,7	24	44,4	49	23,5	23	30,6
Βέλγιο	1	5,7	5	3,4	6	11,1	6	3,6	9	7,8	5	11,3
Γαλλία	7	10,4	10	8,6	16	11,8	20	36,0	30	63,6	24	32,7
Γερμανία	7	2,0	17	9,8	31	26,6	22	13,6	40	51,9	32	49,7
Δανία	-	-	4	3,6	-	-	4	14,5	4	0,9	6	2,9
Ιρλανδία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	-
Ισπανία	-	-	-	-	3	0,8	2	0,4	15	12,7	3	0,8
Ιταλία	2	2,1	14	2,8	14	1,1	15	6,1	2	5,9	12	57,5
Λουξεμβούργο	4	15,4	4	1,2	3	5,1	15	30,6	32	85,2	15	8,8
Ολλανδία	5	10,0	16	25,9	24	33,4	21	26,7	42	73,6	22	37,7
Πορτογαλία	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	2	0,1
Σύνολο	33	52,5	86	94,9	116	101,6	129	175,9	223	325,1	146	232,1

* Ιανουάριος-Σεπτέμβριος 1991.

17. Βλ. και άρθρα 1,2,3,4 και 5 του Ν. 945/27·7·1979.

18. Στη σύνοδο κορυφής του Μάαστριχτ στις 9 Δεκεμβρίου 1991 για την οικονομική και νομισματική ένωση (Ο.Ν.Ε.) συζητήθηκε, μεταξύ άλλων, η δημιουργία της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (Ε.Κ.Τ.), που μαζί με τις Εθνικές Κεντρικές Τράπεζες θα αποτελούν το Ευρωπαϊκό Σύστημα των Κεντρικών Τραπεζών (Ε.Σ.Κ.Τ.). Η Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα αντικαθιστά το Ευρωπαϊκό Νομισματικό Ινστιτούτο, θα έχει δε το αποκλειστικό δικαίωμα να εκδίδει χαρτονομίσματα σε ECU για τις χώρες της Κοινότητας.

Θα πρέπει να τονίσουμε ότι η κοινότητα θα επωφεληθεί πλήρως από τα πλεονεκτήματα της Ο.Ν.Ε., μόνον όταν καθιερωθεί ενιαίο νόμισμα, και έτσι η καθιέρωση του ECU θα εξασφαλίσει στο νόμισμα αυτό διεθνή ρόλο, ανάλογο με το δολλάριο και το γιεν στις διεθνείς χρηματοπιστωτικές συναλλαγές.

19. Οι πίνακες αναφέρονται στο άρθρο 10 του Π.Δ. 207/1987.

20. Αποτελεί η Ε.Ο.Κ. το πιο επιτυχημένο οικονομικό διεθνές πείραμα του 20ού αιώνα. Είναι η πρώτη στο πεδίο των παγκόσμιων εξαγωγών με αναλογία 15% και ακολουθούν οι Η.Π.Α. με 12% και η Ιαπωνία με 9,1%. Είναι επίσης πρώτη στις εισαγωγές σε παγκόσμιο επίπεδο με 16,2% και έπονται οι Η.Π.Α. με 15,6% και η Ιαπωνία με 7%. Είναι και η σημαντικότερη αγορά στο βιομηχανικό τομέα διεθνώς με συνολικό πληθυσμό 340 εκατομμύρια άτομα. Είναι κοινότητα όπου η κοινωνική διάσταση έχει φθάσει το εύρος που δικαιούται μια κοινωνία που προσανατολίστηκε, κατά κύριο λόγο, προς τον άνθρωπο και την αλληλεγγύη. Μια κοινότητα ελεύθερων πολιτών ανδρών και γυναικών μετά των εργαζομένων. Βλ. Ζακ Ντελέρ, «Ευρωπαϊκή πρόκληση», Δημοσιογραφικός Οργανισμός Λαμπράκη.

21. Το 1990 σημειώθηκε σημαντική ανάπτυξη του ECU. Οι εκδόσεις ECU παρουσίασαν σημαντική αύξηση. Στην αύξηση αυτή συνέβαλε σημαντικά η συνέχιση των προγραμμάτων εθνικών εκδόσεων σε E.C.U. στο Ηνωμένο Βασίλειο, την Ιταλία, τη Γαλλία και την Ελλάδα, ενώ η Ισπανία πραγματοποίησε για πρώτη φορά μια τέτοια έκδοση.

Όσον αφορά τη χρησιμοποίηση του E.C.U. από μέρους των κοινοτικών οργάνων, η επιτροπή υιοθέτησε έναν κανονισμό σχετικά με τη χρησιμοποίηση του E.C.U. στα διαρθρωτικά ταμεία, στον οποίο ορίζεται ότι οι πληρωμές που πραγματοποιεί η Επιτροπή θα καταβάλλονται σε E.C.U. στις αρχές που προσδιορίζουν τα κράτη-μέλη για την είσπραξη των ποσών αυτών. Οι προοπτικές χρησιμοποίησης του E.C.U. διευρύνθηκαν περαιτέρω με τις αποφάσεις να εκφρασθεί σε ECU το κεφάλαιο της Ευρωπαϊκής Τράπεζας για την ανασυγκρότηση και ανάπτυξη. Βλ. για περισσότερα και την 24η γενική έκθεση επί της δραστηριότητας των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων 1990.

22. Η Οικονομική και Νομισματική Ένωση θα ολοκληρωθεί σε τρία στάδια. Το πρώτο στάδιο της Ο.Ν.Ε., η σύνοδος κορυφής της Μαδρίτης όρισε την 1·7·1990. Το δεύτερο στάδιο θα αρχίσει την 1·1·1994 με σκοπό την ένταξη όλων των νομισμάτων στο μηχανισμό των ισοτιμιών του Ευρωπαϊκού Νομισματικού Συστήματος (η δραχμή θα πρέπει να συμμετάσχει στο μηχανισμό των συναλλαγματικών ισοτιμιών του Ε.Ν.Σ.). Θα πρέπει, ακόμη, να έχει ολοκληρωθεί η πλήρης κατάργηση των δημοσιονομικών ελλειμμάτων. Το τρίτο στάδιο θα αρχίσει την 1·1·1997 ή το αργότερο την 1·1·1999, ανάλογα με τις οικονομικές δυνατότητες κάθε κράτους-μέλους και με κύριο σκοπό την καθιέρωση ενός μόνο νομίσματος.